

NOTAT 2022-2

Bestiller: Rambøll Norge AS v/ Gunnar Tørnqvist,
Oppdragsgiver: Værste Utvikling AS
Fra: WK Naturkart v/Ola M. Wergeland Krog & Jan Ingar Båtvik
Dato: 27. februar 2021
Kvalitetsikring:

VÆRSTE UTVIKLING AS (VUAS) M/SAMARBEIDSPARTNERE PLANLEGGER NYE BOLIGOMRÅDER PÅ GLOMBO I FREDRIKSTAD KOMMUNE KALT FMV-5 OG FMV-6. DET JOBBES NÅ MED REGULERINGSPLAN FMV-6.

I REGULERINGSPLANEN INNGÅR TO BRYGGEANLEGG FOR FRITIDSBÅTER, OG WK NATURKART HAR I DEN FORBINDELSE GJORT EN KARTLEGGING AV NATURVERDIER I ELVA DER DISSE ER TENKT PLASSERT. RESULTATET AV KARTLEGGINGEN FØLGER NEDENFOR.

INNHold

KARTLEGGINGSOMRÅDET	1
METODE.....	1
NATURFAGLIG BESKRIVELSE.....	2
REGISTRERINGER BEGGE OMRÅDER	2
SPEIELT FOR NATURMANGFOLDET I FMV-6.....	3
SPEIELT FOR NATURMANGFOLDET I FMV-5.....	3
NATURMANGFOLD – KONKLUSJON.....	3

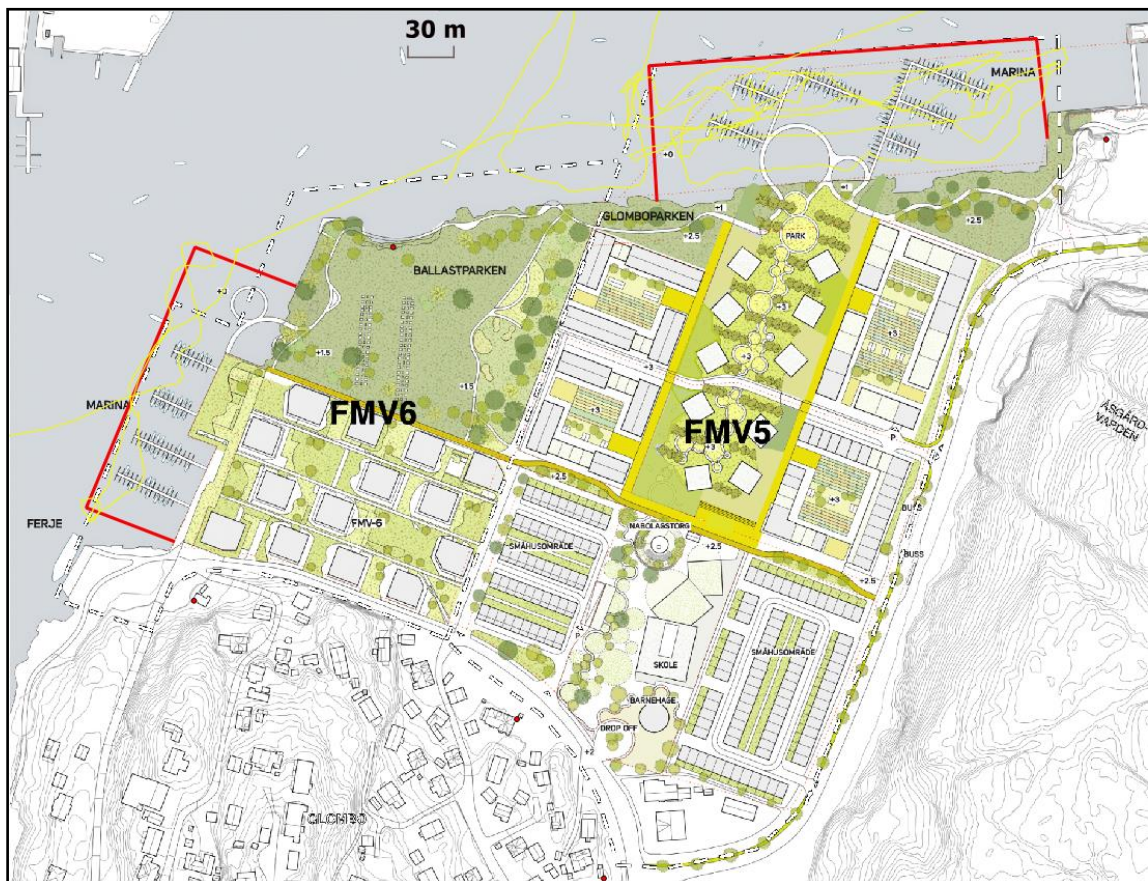
KARTLEGGINGSOMRÅDET

Denne kartleggingen av naturmangfold ble gjennomført på de to lokalitetene hvor det er planlagt småbåthavner: FMV-6 og FMV-5 som i areal er henholdsvis ca. 13 daa og 20 daa (se figur 1). Maksdybdene i områdene er i følge sjøkartet henholdsvis ca. 4 m og ca. 7 m, men var ved befaringen ca. 1 m dypere.

FMV-6 ligger vendt ut mot Glomma, og FMV-5 ligger nordvendt, vest for, og inn mot de gamle dokkene på det nå nedlagte Fredrikstad Mekaniske Verksted (FMV).

METODE

Formålet med kartleggingen er å påvise og beskrive forekomster av marine naturtyper, rødlistearter, fremmede arter samt det generelle artsmangfoldet som kan bli berørt av tiltaket. Kartleggingen følger gjeldende metodikk for marin kartlegging. Status for rødlistede og fremmede arter følger siste versjoner. Registreringer av naturtyper, sjeldne eller rødlistede arter, samt fremmede arter, ble foretatt ved feltarbeid fra båt med undervanns videoutstyr og kasterive. Punktregistreringer og sporlogg ble registrert vha. Garmin håndholdt GPS. Dybder ble registrert vha. fastmontert ekkolodd.

Figur 1. Lokalisering av kartleggingsområdet for de 2 småbåtanleggene er vist med rød strek.

NATURFAGLIG BESKRIVELSE

Begge de to planområdene ligger utenfor et større område omkring Røds Brug, som for lang tid tilbake var ei grunn bukt i Glomma (Nordre Rødsbugt), men som nå er tørt land. Det er usikkert om den opprinnelige elvebunnen utenfor også er overlagret med ballast. Uansett opprinnelse så har langt over 150 år med sedimentasjon av elvetransportert finmateriale medført at elvebunnen nå for det meste består av flat leirebunn, stedvis med spredte forekomster av større og mindre steiner. De fysiske forholdene i elva er ganske spesielle her da overvannet består av elvevann, ofte med dårlig sikt, mens det dypere enn ca. 3 – 4 m kommer inn en kile med relativt klart sjøvann. Denne sjøvannskilen er såpass stabil at bunnfaunaen under 3 – 4 m består av marine og brakvannstolerante arter. Stedvis var sjøbunnen helt dekket av blåskjell. Andre marine arter som krabber, sjøroser, sandskjell, hydroider, sjøstjerner, rur, fisk, mm. ble også observert.

REGISTRERINGER BEGGE OMRÅDER

Kartleggingen ble gjort med båt i løpet av to feltdager, den 8. og 11. februar 2022. Været begge dagene var kjølig med en del vind. Sikten i elva var dårlig på grunt vann, mens det under ca. 3 – 3,5 m, dvs. i sjøvannskilen, var rimelig god sikt. Temperaturen i sjøen var mellom 3-4 °C.

Mudderbunn dominerer i begge områdene. Generelt registrerte vi relativt lite liv på mudderbunnen, men løstliggende blåskjell *Mytilus edulis*, vanlig sandskjell *Mya arenaria* og nettsnegl *Tritia incrassata* var vanligst av de observerte artene. Videre ble det notert spredte forekomster av krabber, både taskekrabbe *Cancer pagurus*, strandkrabbe *Carcinus maenas*, svømmekrabbe *Liocarcinus* sp. og sandpyntekrabbe *Hyas araneus*, ikke alle eksemplarer levende. Noe fisk ble også konstatert, trolig mest kutlinger (fam. Gobiidae) hvor svartkutling *Gobius niger* var en av flere arter, dog lite fisk å se.

Inventeringen ga funn av en del hardbunnsarter, og kasteriva ga oss særlig blåskjell med epifytter av flere arter. Flere hydroider (rekke Cnidaria – nesledyr) kunne observeres. I videokameraet kunne disse ses som lodne utvekster, særlig på levende og døde skjell, men også på andre faste strukturer (f.eks. en ølboks). Pga. muddersedimenteringen var disse vanskelige å bestemme på videoopptak, men etter å ha fått blåskjell opp i båten via kasteriva, mener vi påveksten er både siksakhår *Laomedea flexuosa* og bjellehydroide *Obelia geniculata* og trolig også *Sarsia tubulosa* og/eller *S. lovenii* – alle vanlige arter under disse forhold.

På steiner, fant vi trolig trehydroide *Eudendrium rameum*, en flergreinet hydroide, opptil 25 cm lengde, festet til stein på bunnen. Med videokamera kan denne hydroiden se ut som en flergreinet alge. Fangstforsøk med kasterive ga intet resultat på tross av gjentatte forsøk, noe som bestyrker antagelsen av at dette er en hydroide og ingen alge, og slike blir ikke hengende fast i en kasterive. Trehydroide er temmelig vanlig på dette dypet hvor det kan finnes steiner e.l. som forankring.

Mosdyr (rekke Bryozoa) danner ofte kolonier på harde flater som tareblad, stein eller skjell. På skjellrestene vi fikk opp med kasteriva var det fine spor, trolig etter kolonier av *Alcyonidium gelatinosum* med sine ovale celler i et nettverk, også en svært vanlig art i Ytre Østfold og Oslofjorden.

Så fantes en del enkeltfunn og småkolonier av sjøpunger (underrekke Tunicata – kappedyr, klasse Ascidiacea). Disse var så nedslammet av mudder at bare konturene var synlige, dvs ingen farger som kan være nyttige ved artsbestemmelsen. Hvilke(n) arter vi så, er derfor noe usikkert, men basert på studier av filmopptaket, var det trolig både tarmsjøpung *Ciona intestinalis*, en art som tåler godt lavt saltinnhold, samt fallossekkdyr *Ascidia mentula*. I begge områdene fantes sporadisk vanlig korstroll *Asterias rubens*.

Av fremmedarter ble det observert to arter: Ett skall av stillehavsøsters SE (*Svært høy risiko*), men det kan være et tilfeldig funn da det ikke ble observert levende individer. Den andre arten var brakkvannsrur *Amphibalanus improvisus*, eneste rur som er fremmedartslistet i Norge (PH – *potensielt høy risiko*) og som tåler godt lav saltholdighet.

SPESIELT FOR NATURMANGFOLDET I FMV-6

Området ligger sør-nord på Glommas østside, utenfor Røds Brug og utenfor brygga til det nå nedlagte gjenvinningsanlegget til Stene Stål. I ferskvannssjiktet, dvs. grunnere enn ca. 3,5 m, var det ved det aktuelle tidspunktet sparsomt med liv. Under ferskvannssjiktet kommer sjøvannskilen inn og med den flere marine arter. Blåskjell og vanlig sandskjell dominerer i langt større grad enn utenfor FMV-5. Forekomsten av blåskjell, som oftest lå 3-5 ind. holdt sammen av byssustrådene, ble også vanligere med økende dybde. Se videoopptak fra elvebunnen utenfor FMV-6 her: <https://youtu.be/QDVGx5N3MCg>

SPESIELT FOR NATURMANGFOLDET I FMV-5

Utenfor FMV-5, men ikke utenfor FMV-6, ble det observert spredte forekomster av 'slappe' sjøroser med liten reaksjon når kameralsene nærmet seg. Mudderbunnsjørose *Bolocera tuediae* eller kanskje heller *Sagartiogeton undatus* er de to mest sannsynlige kandidatene. Utenfor FMV-5 var det en markert større bestand av sjøpunger, trolig den brakkvannstolerante tarmsjøpung samt fallossekkdyr, mens det utenfor FMV-6 kun ble påvist ett eneste individ av sjøpung (ikke artsbestemt). Se et kort videoopptak fra elvebunnen utenfor FMV-5 her: <https://youtu.be/C7oY28-knxx>

NATURMANGFOLD – KONKLUSJON

Det var enkelte markerte forskjeller på faunaen i de to kartlagte områdene, spesielt forekomsten av sjøroser og sjøpunger utenfor FMV-5, men som knapt fantes utenfor FMV-6. Vi antar at faunaen på bunnen utenfor FMV-6 i større grad er påvirket av sjøvann enn sjøbunnen utenfor FMV-5. Hovedkonklusjonen etter to dager i felt er imidlertid at kartleggingen ikke resulterte i funn av noen rødlistede eller hensynskrevende arter eller naturtyper.

*Øverst til venstre sjøpung, trolig tarmsjøpung *Ciona intestinalis*. Øverst til høyre ses ei svømmekrabbe *Liocarcinus* sp. Det nederste bildet viser typiske «clusterer» av blåskjell *Mytilus edulis*, delvis dekket med fastsittende hydroider (rekke *Cnidaria* – nesledyr).*

Utsnitt av videooptak: Ola Wergeland Krog.